VAASAN HALLINTO-OIKEUS
Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 Vaasa
p. 029 56 42611
f. 029 56 42760
s-posti vaasa.hao@oikeus.fi

H00098/17
6.6.2017

Eduskunnan lakivaliokunnalle
LaV@eduskunta.fi

Viite: Lakivaliokunnan lausuntopyyntö hallituksen esityksen 43/2017 vp johdosta, kuulemistilaisuus 8.6.2017 klo 10.15

Ympäristöministeriö on varannut aiemmassa vaiheessa tilaisuuden antaa lausunnon kysymyksessä olevien muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta, ja tästä oheen liitetystä lausunnosta ilmenee hallinto-oikeuden kanta lainuudistusta koskevassa asiassa.

Tässä vaiheessa kun lainuudistusta koskeva hallituksen esitys on edennyt lakivaliokunnan käsittelyyn, on syytä vielä arvioida edellytyksiä uudistuksen toteuttamiselle ja sen vaatimaa resurssitarvetta.

Muutoksen jälkeen Vaasan hallinto-oikeuden päätöksistä vesi- ja ympäristölupa-asioissa ei voisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa. Vesiasioiden osalta tämä tarkoittaisi paluuta vanhan vesilain mukaiseen järjestelmään, jossa Vaasan hallinto-oikeuden edeltäjänä toimineen Vesiylioikeuden päätösten osalta oli voimassa valituslupamenettely. Ympäristövalitusasioiden käsittely Manner-Suomessa keskitettiin Vaasan hallinto-oikeuteen jo vuonna 2000. Entiseen Vesiylioikeuteen verrattuna nykyinen Vaasan hallinto-oikeus on huomattavasti suurempi ja asiantuntemukseltaan laaja-alainen. Hallinto-oikeudella on käytettävissään vesi- ja ympäristöasioissa 8 vakinaisessa virassa olevaa ja 2 määräaikaista tekniikan tai luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomaria. Henkilökuntaresurssi tälle vuodelle on 74,7 henkilötyövuotta, ja henkilökunnan pitkäaikainen kokemus ja erityisosaaminen vesi- ja ympäristöasioissa antavat mahdollisuuden suoriutua lainuudistuksen edellyttämistä tehtävistä.

Pitkäaikaisen kokemuksen perusteella voi arvioida, että korkeimmalla hallinto-oikeudella on asiantuntemuksensa perusteella kaikki edellytykset ja myös valmius ottaa valituslupajärjestelmän vallitessa tutkittavakseen kaikki ennakkopäätösarvoiset sekä painavien syiden perusteella muutkin vesi- ja ympäristöasiat.

Kun tarkastellaan hallinto- ja muutoksenhakujärjestelmää kokonaisuutena, saavat niin toiminnanharjoittajat, haitankärsijät kuin viranomaisetkin mahdollisuuden osallistumiseen ja vuorovaikutukseen lupa-asian osallistumiskehikossa sekä toisen kerran muutoksenhakuasian kuulemis- ja lausuntomenettelyssä. Kun samat kysymykset on käsitelty kahdessa instanssissa, on saatu aikaan korkeatasoisia päätöksiä ainakin jos laatukriteerinä käytetään vesi- ja ympäristöasioissa annettujen päätösten pysyvyyttä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Tilastoissa muutetuksi katsotaan sellaisetkin tapaukset, joissa on muutettu ainoastaan lupamääräyksiä valitusten tultua kuitenkin pääosin hylätyiksi. Oheisen 4.5.2017 laaditun selvityksen mukaan KHO on vuonna 2016 ratkaissut Vaasan hallinto-oikeuden päätöksiä vesi- ja ympäristöasioissa koskevia valituksia yhteensä 253. Lopputulosta on muutettu 60 valituksen

johdosta, joka merkitsee 23,7 % kaikista, mutta pääosassa eli 34 valitusasian osalta kysymys on kuitenkin ollut vain yhden tai useamman lupaehdon muuttamisesta. Suuria muutoksia on tehty vain 26 valituksen johdosta mikä vastaa 10,3% valitusten kokonaismäärästä. Tämän perusteella voi arvioida, että hallituksen esityksessä mainittu vuoden 2015 valituslupien hyväksymisosuus, joka on KHO:ssa vaihdellut 14 ja 22 prosentin välillä, voi toteutua myös vesi- ja ympäristölupa-asioissa. Tarve ottaa asia tutkittavaksi kaikilta osin korkeimmassa hallinto-oikeudessa ei voi johtua vain muutostarpeesta, vaan suurelta osin tarpeesta linjata oikeuskäytäntöä ja antaa ratkaisuja yhteiskunnallisesti merkittävien hankkeiden osalta.

Yleisen valituslupajärjestelmän tullessa voimaan Vaasan hallinto-oikeudessa on tarvetta käyttää entistä useammin laajempia kokoonpanoja, joissa on mukana sekä tekniikan alan että luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari. Asioiden selvittämistä ja asianosaisten kuulemista on edelleen kehitettävä siten, ettei muutos tule kenellekään yllätyksenä ja aiheuta tämän vuoksi tarvetta valitusluvan hakemiselle.

Toisin kuin hallituksen esityksessä sivulla 23 todetaan, lupamääräysten muuttamista hallinto-oikeudessa ei yleensä voida pitää erityisen painavana syynä valitusluvan myöntämiselle, koska hallinto-oikeudella on eritysasiantuntemus myös määräysten teknisen toteutuksen osalta, ja toisaalta niiden tarve lupakokonaisuudessa arvioidaan kaikissa tapauksissa. Tällä hetkellä ympäristöasioiden kuulemismenettely hoidetaan Vaasan hallinto-oikeuteen perustetussa kuulemiskansliassa, ja vesiasioiden kuulemismenettelyn siirtäminen kaikilta osin Vaasan hallinto-oikeudelle vaatii yhden työntekijän lisää kuulemiskansliaan. Hallinto-oikeudella on lisäksi tarve saada vakinaistaa kolme määräaikaista tuomarin virkaa sekä saada kaksi tuomarinvirkaa lisää. Oikeusministeriö on ilmoittanut, että lisäresurssien tarve käydään läpi vuotta 2018 koskevien tulosneuvottelujen yhteydessä.

Kokonaisuutena on katsottava, että hallituksen esitys on hallinnon ja muutoksenhakujärjestelmän kokonaisuuteen katsoen toteuttamiskelpoinen ja että siinä esitetyt muutokset auttavat korkeinta hallinto-oikeutta suuntaamaan voimavarojaan kaikkein merkittävimpien asioiden käsittelyyn sekä linjaratkaisujen tekemiseen ja lyhentävät muutoksenhakuprosesseja ilman että tästä aiheutuisi haittaa asianosaisten oikeusturvan tai ympäristöarvojen suojaamisen kannalta.

Ylituomari Jaakko Kellosalo

Vaasan hallinto-oikeus

Liitteet:

Vaasan hallinto-oikeuden lausunto 17.3.2017 H00043/17
Vaasan hallinto-oikeuden kirjaamon selvitys 4.5.2017